

Oglas, pripremljen i podnijet na temelju
izdajatelja ili po dogovoru.

Novički za predhodnik, oglase itd.
tako se naputnicom ili početkom
postašću štedionice u Beču
na administraciju lista u Puli.

Kad narudžbu valjno oznaku
začeti imenem, prezime i na najbližu
poštu predbrojalku.

Tko list ne vremo ne primi,
tako to javi odpravnici u
stvarnom pismu, za koji se
za plaća poštarine, ako se iz-
vaja napisao „Reklamacija“.

Cekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nosiloga sve pokvaru“. Narodna poslovica.

Odgovorni urednik i izdajatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Luginja i dr. u Puli ulica Giulia 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Grotta br. 1, II. kat).

Istarski Hrvati i Slovenci!

Dne 13. junija tek. god. birati nam je zastupnike u carevinsko vijeće.

Pred četiri godine smo njih birali, te po zakonu imali bi biti tek do dvije godine pozvani na izborni čin.

Kojo je tomu uzrok?

Na carskoj palači u Beču stoji velikim slovima uklesano: „Pravednost temelj kraljestvima“. I naš temeljni državni zakon jasno i svesano proglašuje i priznaje jednakra prava za sve ljude i narode u državi.

To načelo imalo bi vrijediti svuda i svagđe u prosvjetljenim državama, a pojmenice u takovim, u kojima skoro izključeno cielo pučanstvo isповjeda nauku Isusa Krista, kao što u našoj.

Kod nas mjesto toga vrijedi načelo: «Razdvajaj i vladaj». Prama tomu dijeli se narode u gospodujuće i službujuće, a i u pojedine narode, umjesto kršćanske snošljivosti i ljubavi, uvadja se i stvara bratomorni boj do iztrage.

Službujući narodi, kojima nebi se imalo dati jednakra prava kao drugim u jezikovnom, narodnom i prosvjetnom pogledu, bili bi Česi, Ukrajinci ili Rusini, Slovenci, Hrvati i Srbi — dakle sve samo Slaveni, koji sačinjavaju preko polovice države.

Zastupnici ovih naroda na carevinskom vijeću složili su se u obranu svojih po zakonu zajamčenih prava te su odlučno uskratili vlast, naklonjenoj samo gospodajućim narodima, sredstva za nepravedno vladanje i ona njih nije mogla postići.

Vlada, umjesto da promjeni način vladanja prama pravednim zahtjevima tlačenih naroda, raspustila je carevinsko vijeće i razpisala nove izbore.

Ovim izborima imadu ti tlačeni narodi izjaviti se, da li se slažu sa zahtjevima svojih dosadanjih zastupnika glede jednakopravnosti svih naroda, ili su zadovoljni, da njih se drži kao podredjene, manje vrijedne narode.

Hrvati i Slovenci Istre!

Tko se ovicom čini, vuci ga prožderu.

Smetnimo dakle našu janječu čud, te odlučno, svijestno i složno svi na izborno polje.

Dne 14. maja 1907. našim nastupom skinuli smo lažnu stoljetnu krušku sa lica naše zemlje, te pokazali prijatelju i neprijatelju, da je Istra hrvatska i slovenska zemlja i takvom hoće da bude.

Dan onaj zlatnim je slovima upisan u povijesti našeg narodnog preporoda.

Dojdućeg 13. junija moramo svi zasvijedočiti, da hoćemo i zahtjevamo, da se svuda i svagđe poštuju i uvažuju naša jezikovna i na-

rodna prava, da se naš narod smatra i drži jednakopravnim sa ostalim narodima u državi i tako s njim postupa, da se našemu narodu daju nužne puške, poljodjelske, obrtnicke, srednje i više škole, da se stvore i oživotvore shodne naredbe na zaštitu od propasti malog i srednjeg posjeda, bilo ustanovljenjem neodsvojive njegove kolicine, bilo umjestnim i snosljivim razduživanjem istoga, da se odluče i provedu nužne cestne, željezničke i vodne gradnje — u kratko da se podigne i našem narodu prosvjetno i gospodarstveno stanje.

Dajemo državi, što njoj idje, pa je dužna i ona, da nama dade, što nam po Božjem i ljudskom pravu spada.

Nećemo mačuhe, nego majke!

Zasvjedočiti ćemo pak tu našu volju i odluku, budemo li svi onako složno i još brojnije odali naše glasove za iste one muževe, za koje i 14. maja 1907.

Poznate njih svi. Krv su naše krv, naše gore list. Cijeli su svoj život posvetili dobru i blagostanju našega naroda.

U njihovom dosadanjem radu razložen nam je jasno i njihov program, te dan najbolji zalog njihovog budućeg nastojanja.

Izbornici Hrvati i Slovenci!

Središnji izborni odbor, saslušav i uvaživ želje izbornika iz svih kotara, jednoglasnim zaključkom predlaže Vam, da dne 13. junija 1911. svih dodata svoje glasove za naše predloženike, koji jesu:

MATKO MANDIĆ u Trstu

za 1. i 4. izborni kotar (Buje-Piran-občina Kopar;
Podgrad i koparska vanjsština).

Dr. MATKO LAGINJA u Puli

za 2., 3. i 5. izborni kotar (Poreč-Rovinj-Vodnjan-Motovun;
Pula sa občinama Mali Lošinj i Osor;
Pazin-Labin-Buzet i občina Barban).

Prof. VJEKOSLAV SPINČIĆ u Voloskom

za 6. izborni kotar (Volosko-Cres-Krk i občina Veli Lošinj).

U broju naših glasova odrazit će se naša moć, a pobjedom naših predloženika gradimo si bolju budućnost.

Zato svi složno k žaram!

PAZIN, dne 20. maja 1911.

Za središnji izborni odbor Političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri

Predsjednik:

Dr. Dinko Trnaistić, v. r.

izlazi svakog četvrtka
o podne.

Netiskani dopisi se ne vrše
ne podpisani ne tiskaju, a
nefrakirani ne primaju.
Predplata se postavlja na etojl
10 K u obč. na godinu
5 K za seljake, na godinu
il K 5—, odn. K 250 na
pol godinu.
Izvan carevine "Se poštirina
Plaća i žaluje se u Puli.

Pojedini broj stoji to b., za-
stali za b., koli u Puli, toli
izvan iste.
Uredništvo i uprava nalazi se
u Tiskari Luginja i dr. prvo
J. Krmpotić i dr. (Via Giulia
br. 1), kamo neka se nadovijaju
svoja pisma i predplate.

Pučko slavlje u Pomeru.

Nedjelju prije podne dočekana na kolodvoru od naše vatrene mladeži prisjepila je buzetnska sokolska glazba. Odmah se je uputila u naš "Nar. Dom", gdje se je imala pod zvukovima naših koračnica izvesti glavna proba sokolskih vježba.

Iza drugog sata popodne krenuće sokolači te muški i ženski podmladak, svu u odoramu ispred "Nar. Dom" po žetalištu Carrara, ulici Campo Marzio i mimo tržnice na premantursku cestu. Glazba nije po nalogu policije smjela da udara do iza Počivalnikove kuće na netom spomenutoj cesti. Uz obje strane krasne povorke sokolača i sokolašica te iza ove slijedilo je mnoštvo našeg naroda razne ruke muškog i ženskog počam od djece sve do dobnog čovjeka. Svi pješke.

Blizu talijanskog vrtića liza zida posakrilo se jedan dvadeset junaka riječi i kamena a među njima i učitelj Piazza (maestro esemplare fuori ed in scuola). "Junaci" su ovi pustili proći sokolače i cijeli povorku a tek kad je ova bila skoro prošla mimo njih stali su se derati s raznim "revivama", koje su ali zaglušni živio posve ušutkali. Na to hijedose "junaci" sa visine kamenjem na naše. Čim je naša mladež te opazila strašila je kao jedan čovjek uz brije proti njima. Da nije bilo stražara slabo bi bili moći talijanci prošli. No — jedan od njih je bio ipak takove sreće, da su ga prenijeli onesvještenog i sa razbitimi prednjimi zubi u bolnicu (Živio Marko!).

Veće neštete nije bilo.

Ispod Kamika dočekao nas braća Vinčuranci i Banjolci u velikom broju. Nakon izmjenjenih pozdrava krenuće svi dalje prama Pomeru, ispred kojeg su nas čekali ponosni Medulinčići i kršni Lijenjanci pod trobojnicom.

Pomer sam nas je krasno primio. Ispod zelenog slavoluka na kome je bio napis "Dobro došli! udjeljeno u selo. Sve nas je veselo pozdravljalo osim Matesine (rekao je: "Rado bi ali... nemogu!" — Širota!)

Putem nas je uztrajna glazba zabavljala raznim narodnim koračnicama. U pauzama pjevalo se je sve u šestnaest. Međutim je sunce zeglo.

Na ulazu livade određene za javnu vježbu našeg Sokola pozdravile pomerski pravci uz svog g. župnika našeg borca dra. Laginju, koji se je na pozdravu onako po pučku, kako samo on već znade, zahvalio prozboriči i nesto o važnosti ovih dana za naš narodni život. Malo iza toga se je dr. Laginja vratio u Pulu, jer je morao radi ponedjeljske skupštine u Levardaru (Porečina) još nedjelju večer otputovati.

Gostiona Jelatičeva bila je uzeta na juriš. Sve je htjelo bladnog piva. Vruće je bio!

Nakon odmora započela vježbe na otvorenom. Krasno je bilo vidjeti onaj četverokutni zeleni prostor ogradjen sa par tisuća poreda. Skladne proste vježbe ženske i muške podmladka uz zvukove buzetnske glazbe zadivile su sve prisutne a osobito naše male Pomerce i Pomerke, koji su upravljali klijatili od veselja. (Ove nedjele "sjegurno" potajljanci kamorra!)

Buru povlađivanja odnjeće vrsta od rasih sokola, koji su svaki precizno izvajali razne teške vježbe.

Iza vježba zatrubi trublja, narod savrene na jednu stranu, gdje već stoji na stolici g. Stihović, da ga kao starosta Sokola pozdravi, da se zahvali Pomercom na čestoprinstvu a svim ostalim iz okolice. Pule na dolasku u Pomer i opt svima ukupno na prisustovanju javnoj vježbi i na uzornom redu, koji da daje naslutiti bratstvo i slogan, što će nas dne 13. t. mj. prodiciti po svudu, gdje se br-

vatski govori a i dalje. Još su sakupljeno mnoštvo progovorili pokraj. zast. g. Kirac i dr. Scalier ističući važnost sadašnje izborne borbe.

Iza toga sakupiće se odmah pjevati i Liepa naša... zaori Pomerom. Svi ju slušaće odkrite glave. Kroz cijelo vrijeme su se orili živi oklici i razni poklici proti Rizziju i njegovoj svojti.

Tako je došlo 8 sati. Glazba zasvira, povorka se složi i s Bogom, zdravo braće Pomer. "Živio" liste zrakom, ruke se stiskaju. Mladež a i drugi prijete da će talijani slabo proći, ako se budu u Puli samo makli.

Dosli smo malo prije desete u grad. Nešto stražara dočekalo nas i rekoće nam da ne smijemo ni pjevati ni inače davati odrušku svom čučenju. Zaškrpali smo Zubima tješći se time, da će nas talijani izazvati pak da čemo onda mi počet... Ali se prevarimo. Mnogo ih je bilo na uglo ulica Giulia i Campo Marzio, mnogo ali i mnogo... kukavica.

Iz jedne kuće između ljekarne Rodinis i dućana Manzoni bacio je netko komad stakla za nama (po talijansku).

Nekoje krasotice talijanske (?) dobacile su sa prozora našim djevojkama i ženama riječ "p... zaboravljajući valjda pri tome, da nebi bilo Marine nebi imale toliko... šika i elegancije, drugim riječima da živu samo od ...".

Kraj Arco Romano ukrale su neke delice talijanske našem čovjeku, koji je po malo otraga povorke sa svojim sinčićem išao, klobuke i odmaglili (Viterbo).

Pomerski izlet pokazao je našu jekost i sigurnost a talijanski kukavicičuk i kalabrežku kulturu (?).

Umoljavamo rodoljube da nam iz svih sekcija odmah dojave ispad izbora.

Izborni pokret u Istri.

Izborni sastanek.

U občini Podgrad uređena su za nedjelju dne 11. o. m. dva javna sastanka i to poslije sv. mise na Pregarju i poslije popodnevnog blagoslava u Hrušici.

Na tim sastankima izvestit će bivši državni zastupnik i sadašnji kandidat za to izborni kotar, g. prof. M. Mandić svoje izbornike o delovanju u državnom saboru.

Dve 11. VI. Kanfanar; Sv. Vinčenat; Krka prije podne, Tinjan poslije podne. Točni sat početka raznih sastanaka javit će se u novinama na vrijeme.

Dne 11. junija: U Gradini na 10 sati u jutro; u Funtanama na 5 sati popodne.

U nedjelju, dne 11. junija vršiti će se javni sastanak u 11 sati pred crkvom u Krasici — občina Buje. Na sastanku predstaviti će se kandidat M. Mandić.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sutra u petak 9. t. m. od 8 sati na večer dalje vršiti će se u velikoj dvorani "Narodnog Doma" javna izborna skupština. Dodjite mnogobrojni!

Izborne skupštine.

Za dođuću nedjelju dne 11. tek. m. urekao je izborni odbor "Hrvatske pučke stranke" u Puli ove

Izborne skupštine:

1. u Muntiću u 9^{1/2} sati,
2. u Kavranu u 11 sati,
3. u Mutvoranu u 11^{1/2} sati,
4. u Loboriku o podne,
5. u Marcani o podne,

6. u Valdebeku u 3 sata,

7. u Premanturi u 3 sata,

8. u Karnici u 3 sata,

9. u Divišićima (Filipan) u 3 sata,

10. u Vinkuranu u 4 sata,

11. u Rakiju u 5 sati te

12. kod sv. Pavla (Barban) u 5^{1/2} sati.

Preporučamo svim našim vidjenijim ljudima da živo uzrade na tome da budu sve te skupštine mnogobrojno posjećene. Našim istomisljenicima iz grada pak preporučamo da pobri barem na ona mesta koja su bliže grada Pule, da se s okolicom pobratime e da se u istinu obistine riječi "Gornaleta", da se okolica približuje Puli, ali ne talijansko već hrvatskoj.

Izborne sekcije i vladini povjerenici u puljskom kotaru. Za izbore od 13. junija t. g. odredilo je već c. kr. kotarsko poglavarstvo u Puli za svoj kotar u pojedinim izbornim sekcijama svoje povjerenike i sat početka i svršetka glasovanja, i to ovako:

Pula, I. sekcija, slova A—C, kazalište Ciscutti, od 7 sati jutrom do 4 s. po p., vlad. povjerenik konde Dinko Rossetti.

Pula, II. sekcija, slova D—H, kazalište Ciscutti, od 7—4 s. po p., vlad. povjerenik Valentin Čvek.

Pula, III. sekcija, slova I—M, Hotel Belvedere, od 7—4 s. po p., vlad. povjerenik Gustav Stasny.

Pula, IV. sekcija, slova N—R, Hotel Belvedere, od 7—4 s. po p., vlad. povjerenik Dr. Dinko Menon.

Pula, V. sekcija, slova S—T, škola pi-azza Alighieri, od 7—4 s. po p., vlad. povjerenik Josip Cattarin.

Pula, VI. sekcija, slova U—Z, školu pi-azza Alighieri, od 7—4 s. po p., vlad. povjerenik barun Artur Seiller.

Kako je razvidno iz ovoga u Puli počinje glasovanje u 7 sati u jutro a svršava u 4 sata po podne, 1. j. poslije 4 ure po podne neće se pustiti glasovati nikoga.

U okolini Pule:

Veli Vrh, kuća Frana Oslank, od 8 s. u jutro do 2 s. po p., vlad. povjerenik Rade Duraković.

Sistan, pučka škola, od 8 s. u jutro do 3 po p., vlad. povjerenik Mihovil Meža.

Pomer, pučka škola, od 8 s. u jutro do 2 po p., vlad. povjerenik Alfred Schmutz.

Fažana, pučka škola, od 1—4 sata po podne, vlad. povjerenik Petar Deprato.

Galešan, pučka škola, od 8 s. u jutro do 1 po p., vlad. povjerenik Eugen Pinter.

Vodnjan, bolnica mornarice od 8—4 s. po p., vlad. povjerenik Dr. Josip Vidossich.

Krnica, kuća občinske uprave, od 8 s. u jutro do 1 po p., vlad. povjerenik Mate Missan.

Seti Vinčenat, biskupija, od 8—12 sati, vlad. povjerenik Stanko Novak.

Kanfanar, pučka škola hrvatska, od 8 do 12 sati, vlad. povjerenik Andrija Adiut.

Rovinjsko Selo, občinska kuća od 8 do 12 sati, vlad. povjerenik David Kukanich.

Bali, občinski ured, od 8—12 sati, vlad. povjerenik Dr. Brno Schiavuzzi.

Svi nasi, koji budu glasovali u ovim mjestima neka na školu napišu ime: Dr. M. Laganja.

Našim dopisnicima. Radi proglaša na narod prigodom izbora, koji nam je premio cielo prvu stranicu, te radi duhovskih blagdana, nismo mogli uvrstiti sve dopise u ovaj broj. S toga molimo naše cijeni. dopisnike da to uvaže, a mi ćemo nastojati, da izdjedu dopisi u nastajnim brojevima. — Ured.

Iz Kanfanara. Kako naša gospoda od poglavarstva misle, obavio se popis pučanstva "sasme pravedno". Ali mi niješmo toga minijena. Jedino onaj može kazati to, komu su vrane mogao ispisati i koji u stvari umislio učenosti, no zna više različiti pravo od krivog. Sto se je s nama kod posljednjeg popisa dogodilo, to je već i onima na kapetanatu gg. Mosetigu i adatušu Lukoviću ujerodavno bilo mni-

stro stražno. Zar se nije moglo tim fabrikacijama "veleuglednog" Kosare stati na put?

Zar je taj občinski pisar zaista nepovrediv, zar mu se u obće nemože ništa?

Pred deset godina nabrojili su u cijeloj občini Kanfanar 199 Talijana, a sada imade po novoijem popisu pučanstva najednom 889. Krasan je to porast. Talijani se mogu veseliti. Broj je Talijana kroz deset godina narasao za nista manje nego 500%. Kako se vidi izlazi iz tih brojeva, da Talijani rastu ka glijive iz kise. Ali tu su drukčiji računi. Treba znati da su nekoje najvatrenije Hrvate unesli kao "prave" Talijane, a što se je tekar s drugim radilo. Na koncu preporučamo slavnom poglavarstvu, nek pribavi Kosari i drugovima kolajnu za zasluge u fabrikaciji kod popisa pučanstva. I tako će možda on od veselja sa svojim drugovima odnesli pozdrav "slobodnoj domovini" u Rim, "da Canfanar citla italiana". Ali tvrdi ti vjeru zadajemo Košaro, da će i tomu biti jednom kraj, a ti ćeš onda odskakutati odavle da ti ni traža ne ostane.

Eto i to je posljedica onih nekih kukavica i propalica, koji su izabrani kao hrvatski reprezentanti i glasovali da bude Kosara tajnik. Smetiće sve skupa!

Pazite na izborne legitimacije. Ovih dana počeo je kapitanat razasiljati po posti izborne legitimacije na sve one, koji su upisani u izbornoj listini i to na dom. Zato upozorujemo sve naše, a svaki naš da o tome uputi prijatelju i znance, da svaki paži te dobije legitimaciju i oni koji su promjenili prvačnu stanovanje, da se počinju te im legitimacija bude uručena. Svi oni pak koji ne budu dobili legitimacije, recimo najkasnije do 8. junija ili pet dana prije Antonje, a znaju da su u listini ili bi moralibili uslijed reklamacije, da svi ti dođu na vreme to javiti u Narodni Dom, pak će im se legitimacija reklamirati na kapitanatu. U Narodnom Domu za sve stvari od izbora, stoje naši ljudi u službi od 9 ure do 12 i od 3 ure po podne dalje.

Lošinjski kotar:

Iz Lošinja. Kako je bilo najavljeno došao je naš kandidat prof. Spinić, medju nas, te je održan izborno sastanak u subotu večer u Cresu, u nedjelju u Štivanu Nerezinah, Čunskom i u ponedjeljak do podne u Malom Lošinju a po podne u Velom Lošinju. Narod je u svim mjestima mnogobrojno prisustvovao skupština i odusvojeno pozdravljao svog kandidata. Osobito slavlje izkazao je prof. Spinić naš narod u Velom Lošinju. Dotekavši ga sa glazbom i burnim životicima pozdravljao svog budućeg zastupnika. Na skupštini bio je pak sav grad. Odusvojavanje pak je neopisivo kad je glazba zasvirala našu hrvatsku himnu "Liepa naša domovino", koju je sav narod odkrile glavu i slušao.

Iz Malog Lošinja. Još samo malo dana i evo nas kod izbornih zara. Ne ćemo da se gubimo u kombinacijama, kako će izbor kod nas ispasti, jer je 13. lipnja vrlo blizu, pa stojimo da čekamo! Svakako, daleko su još vremena, kad će naši iridenti moći da kazu za naš otok: jabuka je zrela za kraljevstvo.

Prigovori, što ih je učinila naša stranka (oko 300, a ne 1134 kako "Piccolo" piše) u većini su prihvaćeni, ali će o nekojima kazati namjesništvo zadnju.

Predstavnici c. kr. poglavarstva nijesu mogli ni ovom zgodom da da ne pokazu, kako su nam prijatni, pa bismo se ogrijeli, kad im ne bismo i ovu ubilježili na roba.

U prvom redu valja da istaknemo, kako je onima na kapetanatu gg. Mosetigu i adatušu Lukoviću ujerodavno bilo mni-

jenje onih s općine u riješavanju prigovora, paće to istakoše u više slučajeva na suvini rješenjima.

Naina je i samima dobro poznato, da je izborni red u nekojim stvarima nejasan, te su prama tome opravданa razna mnenja, ali nigdje u tom izbornom redu ne dijelimo, da se poglavarsko mora uteći za savjet općine, koj upravi, što da uradi u pojedinim slučajevima, a tim manje onamkin upravama, koje su puno nrtne rečimo prema manjini druge narodnosti, kako je to n. pr. u M. Lošinju.

Posev je jasan zakon odredbama gledom na prigovore (§ 18.). Dosta je samo prečitati te odredbe, a uz to malo nepričekati i stvari bi tekli u redu, kad je ali čovjek uvjeren, da savjesno ne postupa, tada se, biva, i nehotice odaje. To što ističemo nije moglo ispasti ni u našim slučajevima. Da vidimo!

Nekoliko nam je prigovora za brisanje odbijeno po § 18., koji u hrvatskom prijevodu glasi: „ako se reklamira za to, što je ispuštena osoba, koja ima izborni pravo, valja reklamaciju priklopiti dokumente, koji su potrebni da se dokaže njen izborni pravo. Reklamacije i prizivi, koji se ne drže tih propisa, valja odbiti, a limine.“

Dakle u ovim slučajevima prizivu na c. kr. namjesništvo nema mjesto, ali oni sa kapelanom ipak na rješenjima po § 18. nadade: „proti ovoj odluci dozvoljen je utok u roku od 3 dana na c. kr. namjesništvo.“ — Gosp. Lukoviću zar ili ovo nije očito protiviruje? Jest da, ali vi ste htjeli nekako izbjegti Selyi, pak ste upali u Karibdu, a drugako nije bilo ni moguće. Sedjer je govor o prigovorima za brisanje, dokle o takvima, kojim po jasnom slolu zakona ne treba prilagati dokaznii isprava. Sama je c. kr. kotarska oblast dužna, da se uvjeri o ispravnosti navoda u prigovoru, te da samu stranku pozove u roku od 24 sata, da se na prigovor opravduje. Učast da to nije lagodna stvar, a kad je čovjek inače zaposlen do usjemu (?), mnogo je lakši drugi izlazak: sastušati općinu, što ona kaže. Nego, zar može da bude za vas mjerodavno mišljenje općine? Na to bi nam pitanje mogao odgovoriti isti gosp. Luković, koji za nas nije inače mjerodavan, jer je pokazao baš kod predizbornog poslutka jedno od dvoga: da mu ili pravčnost nije nuda sve, ili da ne pozna izbornog reda.

(Bit će, da je njemu jako blizu i jedno i drugo O. Ur.)

Iz Cresa.

Kako eujemo, dolazi k nama kao izborni povjerenik onaj isti popisni komesar Luković. To nas vrlo veseli te mu od sreća viđemo: dobro nam došao! Bit će tako sam svjedok od očiju svome nedjelu što ga je počinio prigodori popisa pučanstva. Jadan njegov šef pobire sve, da, i ono što mu plete komesar Luković svojom nepristranostu. To mi je u istinu činovnik, kojim se trčanski „Il Piccolo“ hvali. Kako i ne će, kad se taj bokeški delija očito izjavljuje, da su naši svećenici iskvarili prezimena u maticama. (Stela samo, da nijesu njegovo pretvorili u kakvo kalabreško, da nam ne sramoti obrazu O. U.) Neka samo pazi, koliko imade prezimena u našem gradu latinskog korijena, pa će moći bez bruke i drugi puta s ovakvom izjavom na dan. Za sad mu poručamo, da prije nego k nama dodje još nula pročita ili bolje prouci izborni red, a napose zakon o zaštiti izborne slobode, jer bi ga inače morali još koji put javno pojaviti i nepristranosti kao čovjeka od „sette bandiere“.

Nasim pak prodancima poručamo da se podvostruće, hoće li da g. Lukovića izboku iz blata.

Krkki kotar:

Skupština na otoku Krku.

U nedjelju dne 11. t. mj. u 9½ sati jutro obdržavati će se u Sv. Vidu kraj Malinske pred crkvom Sv. Mihovila javna

izborna skupština otoka Krka sa sljedećim dnevnim redom:

I. Otvorene skupštine; o proglašenju 40-godišnjice prigov istarskog tabora i o predstojecima za carevinsko vijeće;

II. Izvještaj naših zastupnika o njihovom radu u pokrajinskom saboru i carevinskom vijeću, te o političkom položaju u opći;

III. Možebitni predlozi i daljnji govori o predstojecima izborima.

Otočani! Pohrbiti u što većem broju na ovu skupštinu, te tako i činom zasvjedočite najhrvatski obilježje ovog našeg kotara.

U Krku, dne 3. lipnja 1911.

Za središnji i kotarski izborni odbor:

Dr. Anton Antončić.

Voloski kotar:

Bratovština hrv. ljudi u Istri. Odbor ovoga društva obdržavao je dne 3. o. mj. u Kastvu sjednicu u svrhu podjeljenja ovogodišnjih potpora. Na dočinu natječaj oglašao se je 56 molitelja, i to 29 učiteljskih djaka, 9 gimnazijalaca i 18 učiteljskih pripravnika iz Istre. Podjeljeno je 28 učiteljskim starom K 1110—, 9 gimnazijalcem K 185— i 18 učiteljskim pripravnim K 305— ukupno K 1800—. Trojici odbitih su molbe, 7 svenčili, djaka dobiva po K 50 a 19 po K 40; 1 gimnazijalac K 25 a ostalih 8 po K 20 i 7 učiteljskih priprav, po K 20 a 11 po K 15. Kad bi se sjetili sa jednostavnom podjeljom članarinom „Bratovštine“, oni koji su uživali u potrebi nejednake polpore a danas jesu dobrostačni gospoda, mogao bi odbor iste i veću polporu siromašnijim djacima dječi, tako podieli ono što smije i može. Nadamo se, da će ova opomena koristiti, pa do godine moći i odbor „Bratovštine“ bolje poduprieti našu uzdanici našu siromašnu vjeću s mladze.

Izborne sekrelje u kotaru Voloskom. U ovom kotaru ustanovljene su slijedeće izborne sekcijs: 1. Mošćenice, 2. Lovran, 3. Veprinac, 4. Volosko-Opatija, 5. Kastav, 6. Klana, 7. Sv. Matej, 8. Jeziane, 9. Podgrad, 10. Vele Mune, 11. Materija.

Porečki kotar:

Nova Vas 6. VI. 1911. Izborna skupština. Dne 4. t. mj. bila je ovdje izborna skupština. Naduso bijaše mnogo naroda dađa, što je neobično, prisutstvovanju i naše rođoljubne novovašanke.

Premda su se poznati „talijanski smutjive“ hvalisali, da će nam omesti sastavak demonstracijom, ipak onog danu nije bilo čuti nikoga, ni da bi beknuo.

Na skupštini govorili su prijednik zem. odbora Dr. Zuccon i učitelj g. Anzulović. Oboječa bijahu nagradjeni dugotrajni pljeskom i burnim „Zivio!“ Nu poslije njih zadivi narod svojim govorom mitovidin i inteligentna učenica Marija Deković, koja svojom djetinjom dušom zaklinjala roditelje, da obrane školu i svoju dječec od talijanaša, koji su upri svim silama, da ih unište. Narod je mudroju nakonji urnebesno klicao, a mnogi se mnajci od milinja suza orosila. Vidi se, da hrvatska škola odgaja sokole i sokolice, koji će jednom biti strah i trepel neprijatelju. Nakon je govorio dječen nos hrvat Antun Radoš, koji je također pobratio dugotrajni pljesak.

Poslije zaključne riječi g. Dr. Zuccona, skupština se razlašta mirno.

Gospodja

koja drži do zdrave njego kože, osobito ako želi da nestanu ljetne piege i zadobiti i uzdrati ljetne mekanu koju i bielu put, umiva se samo sa **Lijensko-mjeđenjak sapunom** (Steckenperfer-Lilienmilchseife).

(Marka konj na palici) od Bergman & Co. Teltz a. E.

Komad po 80 para. Dobiva se u svim ljekarnama, drogerijama i trgovinama parfumerija.

Br. 1628.

Oglas natječaja

Olvara se natječaj na mjesto žobčinskog lečnika zdravstvenog okružja združenih občina Buzet Roč sa sjedistem u Buzetu i to na temelju pokrajinskog zakona od 12. kolovoza 1907. Br. 39.

Sa otom službom skopćana je godišnja plaća od K 3000 za liječenje siromaha. Osim toga zaslužiti će liječenjem nesromođa, cijepljenuz kozicu, prigodom sudbenih komisija i za vrijeme epidemija.

U slučaju razdiobe današnjeg zdravstve nog okružja ostaju isti uvjeti glede plaće nepronimjeni.

U kvalifikacije ustanovljene u gore spomenutom zakonu mora natjecatelj poznati hrvatski ili drugi koji od slavenih jezika i po mogućnosti talijanski.

Dokumentiranje molbe treba podastrijeti do 1. jula 1911. na predsjedništvo ovoga zdravstvenoga okružja putem občinskog tajnika-blazajnika kod ovog glavarstva občine Veprinac sa sjelom u Icici, sa godišnjom plaćom od K 2400 (dvije tisuće i petdeset sto kruna) isplativom u mjesecnim predplatnim obrocima, i sa pravom na mirovinu u smislu zemaljskog zakona za istru od 12. 8. 1907. z. l. br. 42.

Natjecatelji na ovo mjesto moraju dokazati da posjeduju svojstva zahtijevana u član. 6. 7. i 8. spomenutog pravilnika, a osobito austrijsko državljanstvo, nepočeo endoreano ponasanje i podpunu sposobnost za obavljanje uredovnih posala ovog službenog mjestu.

Naročno puku zahtijeva se poznавanje hrvatskoga jezika kao uredovnog i njezinog jezika u govoru i pismu, a dati će se prednost onomu koji poznava također i talijanski jezik.

Molbenice sa dokaznicama o navedenim svojstvima imaju se podnijeti podpisom na najkasnije do 30. junija 1911.

Veprinac Ičići 23. maja 1911.

Općinski glavar Bachlech v. r.

Pozor!

Pozor!

50.000 para cipela.

4 para cipela samo za K 9.

Radi obustave plaćanja viši veliki tvornica povjerenju je na rasprodaju velika zahtiba cipela ispod tvorničke cijene. Ja prodajem zato svakom 2 para cipela na podvezu za gospodu i 2 para za gospodje, smjeđe ili crne kože, galosirane sa čvrsto zabiljanim podplatom, vrlo ukusne najnovijeg oblika. Veličina po hrobu.

Sva 4 para stoje samo K 9.

Razaslijeni pouzećem.

P. LUST. IZVOZ cipela

KRAKOV, br. 72/S.

Promjena dozvoljeni, a na zahtjev vrćam i novac.

A. THIERRY-eva Badisann

četvrti prvi sa zelenom davnom žuto zaštitnim znakom.

SVAKO PUTANJE, ZAHTIJEVANJE, ZAŠTITA
Svako putovanje, opisanje i preprodaja drugim baštama se zavarava
putnikom progini se kazneno po sudu, i strgi kariz. — Dječje
sigurni, ijkavito kod svih bolesti organa dudu, kudu, u izbjegavanju pro-
muklosti, kataru, gela, prsobole, bolesti pljuva, i. c. d. kod influenze,
bolesti želulice, upole, jetare, i sluzene, panici, cari, stolic, zubobolje,
i ustnih bolesti, tigana, zglobova, opeljana, kozlički bolesti itd. 12/2 ili 1
ili 1 obiteljska boča K 5.—

Thierry-eva centifolijska mast

sigurna i stalna, i. k. ritaj dozivanja kod rana, otok,
zleđa, upala, alergije, odstranjivanje svr-strana tjelesa,
koja su došle u tijelo pa često predu-rene operacije, kje-
su sa bolinje skopćane, ijkavito kod još tako starih rana,
2 posude stope K 300.

Dobije se u ljekarni „A. Andjelić Šarvar“ A. THIERRY-eva PREGRAD

Hrvatska. — Imade ga i u skoro svim drugim ljekarnama,

Brzojav! Još nikada ovdje!

Mi darujemo K 1200— u daru i gotovom!

Za rizične slike stavili smo gorju svetu. Svaki koji nadje i prerie domaću, dobiva uru za gospodu ili gospodu u vrednosti od K 20 ili na telju K 15 u gotovom. Uvjet je, da svaki naruci izvršni „Bisan“ lažne mit zlatu i pečaći za to K 175 i u matkama. Nagrade se dijele iz primjaka rješenja. Sve poslike neka se uprave na:

Patria-Zentrale A. Seifert, Beč VII, Neubaugasse 63

Ime Mjesto

Oglas.

Društvo za štednju i zajmove u Omišu registrana zadruga na neograničeno jamčenje, obdržavavati će u društvenim prostorijama dane 22. lipnja t. g. u 5 sata poslje podne redovitu glavnu skupštinu.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj i predloženje obraćuna za poslovnu godinu 1910.
3. Odluka o čistoni dobitku.
4. Ini predloži.

Omisalj dne 6. lipnja 1911.

Ravnateljstvo.

GLAVARSTVO OBCINE VEPRINAC.

Br. 891.

Oglas natječaja.

Na temelju zaključka občinskog zastupstva od 22. ovog mjeseca, i članka 5. ustrojnog pravilnika za občinske službenike, olvara se natječaj na mjesto občinskog tajnika-blazajnika kod ovog glavarstva občine Veprinac sa sjelom u Icicima, sa godišnjom plaćom od K 2400 (dvije tisuće i petdeset sto kruna) isplativom u mjesecnim predplatnim obrocima, i sa pravom na mirovinu u smislu zemaljskog zakona za istru od 12. 8. 1907. z. l. br. 42.

Natjecatelji na ovo mjesto moraju dokazati da posjeduju svojstva zahtijevana u član. 6. 7. i 8. spomenutog pravilnika, a osobito austrijsko državljanstvo, nepočeo endoreano ponasanje i podpunu sposobnost za obavljanje uredovnih posala ovog službenog mjestu.

Naročno puku zahtijeva se poznавanje hrvatskoga jezika kao uredovnog i njezinog jezika u govoru i pismu, a dati će se prednost onomu koji poznava također i talijanski jezik.

Molbenice sa dokaznicama o navedenim svojstvima imaju se podnijeti podpisom na najkasnije do 30. junija 1911.

Veprinac Ičići 23. maja 1911.

Općinski glavar Bachlech v. r.

Austro-Amerikana

38 velika transatlantska parobroda.

Redovita brza služba za putnike i robu između Trsta, Grčke, Italije, Španjolske, Sjeverne i Južne Amerike. Odletak iz Trsta:

I. pruga za putnike Trst-New-York, tičuć: Patras, Palermo, Alžir*)
parobrod: **Laura** 3. junija **Almeria***)
" Argentina 10. "

II. pruga za putnike Trst-Buenos-Aires, tičuć: Split*, Gruž*, parobrod: **Columbia** 8. junija Almeria, Las-Palmas, Rio de Janeiro, Santos, Monte Video na polazku.

III. pruga za robu na sve strane svijeta.

Preuzimljie izlete po sredozemnom moru s velikim parobrodima prekoatlantskih pruga na dvostruki vijak.

Služba se čini s novim i brzim parobrodima providjenim sa svim komfortom i brzojavom bez žica.

Za upute obratiti se na glavnog zastupnika za srednju Istru i. Novak u Pazinu i na ravnateljstvo u Trstu, via Mollino Piccolo 2, II. (brz javni: Novak — Pazin, Česulich — Trst).

* uvjetno.

Uložne knjižice za „PELICU“
mogu se dobiti u tiskari La-
gnja i dr., Pula.

FR. ŠULLER-A
ZAGREB, Vlaška ulica

Petrove kapljice.

Dozvolom vis. kr. zem. vlaste stavljan u promet bijek najnoviji i poljednickim stručnjacima prokuhan protiv svima bolestima: želudeča, crjeva, jetara, bubrega i slizena. Sa tajenjem je od samih svježih sokova, biljaka i korijena, te se prerađuju svakome, koji bolju od slabe probave, raznili boli i grčeva želuca i u crjevima. Pomaze u svakom u pravilu slaboj probavi, mučnici, kroničnom kataru želudaca i crjevima. Umiruje žive i okrepljuje cijeli organizam. Cijene u bočici je flisa, za bočicu stoji 5 kruna, za bočicu stoje 10 kruna. Potražite u svim u Užicima i Puli.

Družbine svjeće!

Prenzeo sam zastupstvo za Istru stearinских svjeća od kojih dobiva korist družba sv. Cirila i Metoda za Istru. Od ove godine onapred imam u zahtju slijedeće tri vrsti:

LADA* najbolja vrst stear. svjeća à K 90- po 100 zamota.

DANICA* druga vrst à K 75- po 100 zamota.

VESNA* treća vrst à K 58- po 100 zamota.

Cijene razumjevaju se postavno na kolodvor ili parobrod u Puli, uz gotovo sa 2% popusta ili na tri mjeseca počeka.

Lacko Križ - Pula.

NAJBOLJI NAMJEŠTAJISNACE

kao motore na plin (gas), benzlin, zetu, kamenio ulje za obrtničke, poljodjelske i električne namještaje snage, dalje namještaje na mršavim plin proizvadja:

DRAŽĐANSKA TVORNICA MOTORA

na plin d. d.

(A. G. Dražđan Gasmotorski tvornici
MORITZ HILLE, DRESDEN)

načela specijalna tvornica Evrope

Glavno i isključivo zastupstvo, kamo sve upite upravljati valja:

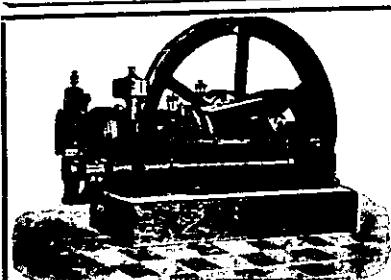
Tehničku poslovnicu:

EMANUEL I OSKAR KRAUS,
TRST, Via San Nicolo 2/b.

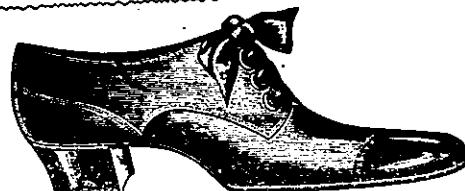
Dobiva u se potpune opreme za obrtnički i industrijski poduzeća

Cijenik na zahtjev bezplatno i bez poštarine.

Dopravljivanje: hrvatski, slovenski, talijanski i njemački.

VLASTITI PROIZVODI!

Fravre ruske galoshe.

Trgovina i radionica cipela

ROB. BONYHADI (prije P. Zaro)

PULA — Via Sergia 33 — PULA.

Preporuča za DUHOVSKIE BLAGDANE svoje bogato skladište cipela za gospodje, gospodu i djecu uz umjerenu cijenu.

Poslužuje se i hrvatski.

Vanske narudžbe obavljaju se točno uz pouzdeće.

Najbolji češki izvor!

S. Benesch

Jeftino perje za postelje!

1 kg sivo, dobro očišćeno 2 K; bije 2-40 K; prva vrst polusivilo 2-80 K; bijelo 4 K; bijelo, pakuljasto 5-10 K; 1 kg **najlonije**, kao snieg bijelo, očišćeno 6-40 K, 8 K; 1 kg pakuljico, sivo 6 K, 7 K; bijelo fino 10 K; **najlonije prsne pakuljice** 12 K.

Kod narudžbe od 5 kruna franko.

Gotovi kreveti i pokrovci, 180 cm dug, 116 cm širok, sa **juštakom**, svaki 80 cm dug, 58 cm širok, raspunjeno s noguljicama, pojedini pokrovci pa 10, 12, 14 i 16 K; jastuci pa 3, 5-10 i 4 K. Razasiliće se potpisom potom od 12 K franko. Ruba se zamenjuje ili uzmije novac. **Cijenici budava 1 franko.**

S. BENISCHI, Dešenice, 762, Sumava

Austro-hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Puntu.

Ravnateljstvo u Puntu.
Vlastito odpravništvo na Kicel, Riva Crisostomo Colombo.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. aprila do 30. juna 1911.

Pruga: Rijeka-Punat.

Uvjetovalno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Baška-Punat-Rijeka.

Svaki Odl. Utor. Četvrt. Nečetv.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Odl. i Svaki četvrt. nečetv.
prve podne	3.45	odl. V Baska ↑	dol.	po podne 6.10
4.45	dol. Punat ↑	dol.	5 —	
8.45	dol. Rijeka ↑	dol.	12.55	

Brza pruga: Rijeka-Opatija-Lovran-Rab i natrag.

Svaki Odl. Četvrt. Nečetv.	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki Odl. Četvrt.
prve podne	7.95	odl. V Rijeka ↑	dol.	po podne 7.20
8.10	dol. Opatija ↑	dol.	6.45	
8.20	dol. Lovran ↑	dol.	6.37	
8.45	dol. Rab ↑	dol.	6.20	

Uvjetovalno pristajanje u Mljetima.

Pruga: Rijeka-Opatija-Rab-Nerezine.

Otori	Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Saboti	Srijeda
prve podne	7.35	odl. V RIJEKA ↑	dol.	po podne 5 —		
8.10	dol. Opatija ↑	dol.	4.25			
8.20	dol. Batkanova ↑	dol.	4.15			
9.40	dol. Beli ↑	dol.	2.55			
9.50	dol. Merag ↑	dol.	2.45			
10.40	dol. Krk ↑	dol.	1.65			
10.50	dol. Lun ↑	dol.	1.45			
11.20	dol. Veli Lošinj ↑	dol.	1.05			
11.30	dol. Mali Lošinj* ↑	dol.	12.55			
po podne	11.20	dol. NEREZINE ↑	dol.	po podne 11.25		
11.30	dol. Rab ↑	dol.	11.15			
12.20	dol. Veli Lošinj ↑	dol.	9.25			
12.30	dol. Mali Lošinj* ↑	dol.	9.18			
12.40	dol. NEREZINE ↑	dol.	8.50			
12.50	dol. Rab ↑	dol.	8.40			
12.55	dol. Veli Lošinj ↑	dol.	7.75			
12.55	dol. Mali Lošinj* ↑	dol.	6.65			
12.55	dol. NEREZINE ↑	dol.	6.45			
12.55	dol. Rab ↑	dol.	6 —			

* Luka Sv. Martina.

Uvjetovalno pristajanje u Panti i Topare.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — prava oklopljena — promjena plovitbenog roda.

Sjetite se družbe sv. Cirila i Metoda

Napredak Istarskih Hrvata i Slovenaca od g. 1871. do danas na polit., kult. i gospod. polju.

(Govorio zastupnik naroda prof. Vjek. Spinčić kod proslave 40 godišnjice prvoga hrvatskoga tabora u Istri dne 25. svibnja 1911. na Brežuljku sv. Mihovila ispod Kastva.)

Narode!

U prvih šestdeset godina prošloga sto ljetja, kada bijase, zamre, tvrde, usnuo, celiokupni naš hrvatski i slovenski narod, u Istri.

U njekim krajevima, baš ovim našim, u Kastvu i Lovranu te u Pazinu i Dolini, dao je nješto glasa od sebe, uslijed prerušave 1848. i 1849., ali pak opet zamaknuo, stalno i uslijed pritisaka apsolutističke vlaste.

U šestdesetim godinama nastizmo lu i tamo pojedinačna, koji osjećaju plemenito narodno, koje boli sto naš narod spava, koji bi mu rado pomogli do novoga života, koji o tom i sniju i za to rade.

Toje na prvom mjestu blagopokojni biskup Jurnj Dobrila, kojega stogodišnjici narodjenija bit će buduće godine.

On, te biskup Vitežić, kanonik Feretić i župnik Jurinac, prvi su zagovornici prava našega naroda u saboru Istre već godine 1861. i 1868. Osim njih nalazimo u saboru od naših do godine 1870. malo vremena posjednika iz gornjega, Podgradskog kotara, Samsu, a malo vremena Franu Ravnika, bivšega učitelja glavne škole u Kastvu a onda učitelja hrvatskoga jezika na gimnaziji u Kopru. Do godine 1870 su samo tri izabrana naša zastupnika. Od godine 1870—1877. četiri, i to kanonik Feretić, župnik Grubisa, občinski načelnik u Kastvu Anton Rubeš, i posjednik u Spinčićima Franjo Marotti, koja posljednja dvojica su zauzimala častina mjesta na saboru koj danas slavimo. Od god. 1877. do 1888. imamo i opet četiri naša izabrana zastupnika, i to četiri župnika, Antona Spinčića, Andriju Strku, Petru Dordiću i Karla Fabrisa, kojim je naknadno nadodao g. 1882. još jedan naš zastupnik. Od godine 1888. kojom počima žešće paci i žestoka borba u saboru Istre, do 1889. bilo je pet naših izabranih zastupnika, i kojim je 1888. nadodao i šesti. Od godine 1889. do 1896. i uvječ dalje, do novoga izbornoga reda godine 1908., bilo jih je 9, izmed 30 svih. Po novom izbornom redu došlo je naših 18 od svih 44.

Prvi kotari koji su naše zastupnike izabrali bili su Volosko-Podgradski, Kopar-

sko Buzetski, i Lošinjsko-Krčki. A i u tim kotarima biralo se je u prvo doba uz dobro takodjer i kojekakve Burgere, Klin-konstrome, Glesime, Pine, Leone — ljudi vladini, koji su nastojali da se na našim ravnjenjima dignu, putem kojih je nastalo c. k. vjada da dovuće u svoj tor sa mostaline Talijane, dakako popuštajući njim, uvječ na naš račun.

Tek od godine 1870. izabirao je kotar Volosko-Podgradski, ladanjske občine, obnaša domaću zastupnicu, a od god. 1883. takodjer gradski izborničtvu.

Koparski kotar slao je sve do godine 1881. samo po jednoga domaćega, a od tada oba.

Lošinjsko-Krčki slao je u sabor do god. 1888. samo po jednoga domaćega, pak je u tom obziru posve poslao, najviše splet kameni vladini ljudi do g. 1888. Od onda bira po dva domaća narodna.

Od god. 1889. posiljao je i Pazinski kotar, ladanjske občine, svoja dva narodna zastupnika.

U ladanjskim občinama Porečkoga i Puljskog kotara bilo je takodjer žestokih borba, ali se do novoga izbornog reda nije došlo do toga, da bi naši bili izabrani zastupnici.

Prvi doba saborovanja nije se nista htjelo znati o jezikovnom pravu Hrvata i Slovenaca. Kasnije uzimalo se kao šalu, kad su naši kadnici koji progovorili hrvatski. Od god. 1888. napred poduzelo se je sve moguće grožnje, sva moguća nasilja i divljačta, proti porabi našeg jezika u saboru, al uzalud, nasi ga zastupnik rabe. Doista ni danas nije se doseglo onoga što su zahtijevali već u prvom saboru, predstavnici našeg naroda, najmeto da bi se saborska izvješta objelodanjivalo takodjer hrvatski; ali dosegli smo to da se preko toga pitanja već neda preći na dnevni red, pače da je nemoguće svaki saborski rad dok se neriješi jezikovno pitanje.

One godine, kad se je obdržavao tabor, najme 1871., nismo mi imali u carevinjskom vietu u Beču ni jednoga našega zastupnika. Zastupnike u Beču bitali su do godine 1873. sabori, naš je sabor izabirao samo Talijane. Jedino 1861. bio je iz-

brano takodjer našega Jurja Dobrilu. Od 1907., od uvedenja sveobčeg izbornoga prava imademo tri, isto koliko i Talijani,

Dakle 1871. Talijani sve, mi nikoga; 1911. mi jednako s Talijani.

Da se je doseglo te brojeve koli u po krajinskom saboru koli u carevinjskom vietu, koji još ne odgovaraju ni izdaleku pravednosti, ima se pripisati narodnomu, političkomu, pa i čovječjemu osvještenu našega narodu.

Zastupnici su posjedica narodnoga proudbujenja; a istodobno su oni pomagaci narodnoga proudbujejanja, i to svojim radom u saboru i izvan njega, u občinama. Svejstne občine izabirale su narodne zastupnike; a narodni zastupnici pomogli su osvještavati i postavljati na noge naše občine.

U občinama, u občinskim zastupstvima i občinskim glavarstvima, imali su Talijani svoju glavnu uporištu. Trebalo je borba, žestokih borba, upravo titanskih borba, da se pređe, odnosno uzdrže, razne naše občine. Bijaje borba takodjer u občinama koje su napućene sa samim hrvatskim ili slovenskim pučanstvom, borba dakako izvana, najviše od oblasti, unešenih: u Vrbniku (oko 1880.), Baski (1885.), Dubasnici, u Kastvu (1880. i 1895.), na Volskom-Opatiji (1890.) Lovranu, Veprincu (1895. i kasnije) Mošćenicama; u Dolini (1896.) Dekanima (1869. i kasnije). Pomiču, Buzetu (1884. 1885. 1886. 1887.), Roču, Žminju (1884.), Tinjanu (1884.), Pačinu (1886. pak 1889.); pa Motovunu, Višnjunu, Sveti-Višentu, Kansanaru, Barbanu, Losinju i Cresu.

Izbiralo se je dane i noći; u Buzetu n. pr. sedam dana i sedam noći uzastopice. Nasim ljudem se je grozilo, njih objedjivalo, sramotilo, napadalo, zatvaralo, strjeljalo u kuće; njeki čak i umorilo a da se ubojicam nije nista dogodilo.

Naši morali su se svuda boriti na dve strane: proti talijanskim kamorri i proti c. k. vlasti, koje i koliko opričene, uvječ su se našle, kad se je htjelo proti nam ići.

Uspjeh izbora ne bijaše svuda ni svagda povoljan. Negdje se u občine nije pobjedio; drugdje se je pobjedito ali se nije moglo uzdržati, radi ponanjanja izobraženih ljudi; drugdje opet nije još ni danas izvođena borba.

Ali i dobilo se jih je. Ima jih 21, kojim je uređovani jezik hrvatski, kakav bijaše uveden najprije u občini Kastav koncem godine 1868., a u drugim občinama mnogo kasnije. *Koja razlika izmed onda, prije 10, 20, 30 godina, i danas.* Onda je kod c. k. oblasti znao samo kakav sluga hrvatski ili slovenski; onda su pisale nesamo c. k. oblasti nego i naše občine talijanski ili njemački; onda se je našim pojedincem grozilo, naše načelnike globilo ako nijesu htjeli primiti talijanskog ili njemačkog spisa. Danas možeš svuda govoriti hrvatski, svuda zahtijevati hrvatski spis. Ima doista i da danas nepodobstini, kao što je ona da činovnik postavljen za naš narod nezna našeg jezika, ili da se kod porota rabi tučna, ali će uz našu odlučnost i to prestati. Ima zašto je našega naroda po Istri i Kvarnerskim otocima koj voli tudjemu nego svom; ali se može reći, da onda bjušmo občenito „čavci“, robovi, sužnji, kako su nas Talijani i zvali, a danas smo slobodni državljanji. Onda su nam se Talijani rugali, danas se nas boje. Onda se naši nisu ni sami zvali svojim sladkim imenom hrvatskim, danas se ponose slavnim imenom Hrvata, a tim imenom nazivaju nas i drugi.

K narodnoj svesti pripomogle su takodjer čitaonice, osnovane u Kastvu (1866.), Jelsanama (1867.), Puli (1869.), Boljuncu (1870.), Vrbniku (1871.), Dolini i Kopru (1870.); pak drugada druge, i čitaonice, i pjevačka, i tamburaška i Sokolska, i međusobno pripomoćna društva (kao što je Udruga sv. Mihovila). U Kastavskoj čitaonici porodile su se razne dobre misli, među ostalimi i misao o taboru, kojega 40 godišnjicu danas slavimo, a o kojem nas je obširno izvestio naš velevredni gospodin načelnik Kazimir Jelusić. Ja ističem samo kako su Talijani i Talijanasi proti njemu bučili, kako su nas i onom zgodom klevetali, i kako jih je c. k. vlasta slušala. Nije doista tabora zabra-

Stari
Počeci
Srednji
Subotici
pa podne
6.10.
5.—
12.55
ran-

Svaki
Četvrti
pa podne
7.20
6.45
6.37
6.20
6.10
2.30

Brijeda
pa podne
4.25
4.15
2.55
2.45
1.55
1.45
1.05
12.55
pa podne
11.25
11.15
9.55
9.15
8.50
8.40
7.15
7.05
G.05
6.—

da

nila, ali mu je osakatila program. Izičen takodjer, da je onaj tabor povoljno djelovao na narodnu i političku svest u Kastavskoj občini a ponekde i cijelom Vološkom kotaru; kao što je djelovao tabor u Brezovici na svest naroda u Podgradskom kotaru, onaj u Kubedu (1870.) i onaj u Dojni (1878.) na svest pučanstva u Koparskom kotaru, onaj u Lindaru (1884.) na svest puča u Pazihskom kotaru; kao što su djelovali drugi sastanci obdržavani štrom i dož Istre, u svim kotarima, u raznog doba.

Uporedio sa narodnom i političkom svjetu išla je i težnja za naobrazbom, za školama, i to školama sa materinskim naukovnim jezikom.

Na taboru kod sv. Mihovila 1871. r. kao je govornik, prezaslužni ravnatelj škole i duša tадонjem nar. pokretu u Kastvu Ernesto Jelusić, da su škole, skoro isključivo u talijanskim rukama. Na taboru u Kubedu bio je jedan od zahtjeva, da se ustroji bar jedna škola u kotaru Koparskom. Već iz loga dvojega vidi se, da nudiš školu, bar glavnih nebijaše, ili u koliko su bile, da bijaju talijanske, u talijanskim rukama.

Iz prvih 20 godina ustanove dobe nejmatakovali podataka da bi se moglo tučno reći koliko bijaše pučkih škola kojega jezika, pa nit iz godine 1871. Dobio sam stalnih podataka u tom obziru iz školske godine 1880/81., dakle 10 godina iza tabora; kad se jih već bijašto ustanovilo bar uslijed zahtjeva naših na raznim taborima i uslijed napora zemaljskoga školskoga nadzornika viteza Klodića.

A bilo jih je tada već 83 hrvatskih i slovenskih, medju kojima pak 34 pomoćne.

Danas jih ima 147 sa 242 učitelja i učiteljica. Pribrojimo li k tomu Družbine 34. škole sa 61 učiteljem i učiteljicom, to imamo oko 180 škola za blizu 300 učitelja i učiteljica.

Godine 1871. nismo ni sanjali o hrvatskoj srednjoj školi u Istri, danas ju imamo već preko 10 godina.

Tada nismo ni sanjali o hrvatskoj učiteljskoj školi — danas ju već pet godina imamo. Već drugu godinu imademo jednu privatnu hrvatsku realnu gimnaziju.

Već tri godine iza obdržavanja tabora 1874. zasnovana je u čitaonici Kastavskoj Bratorština hrvatskih ljudi u Istri u svrhu da podupire siromašne djake srednjih i visokih škola. Nemožu davati velikih podpora, ali jih daje, već evo 37 godina, i razdala je u to doba veliku, svotu, mnogo-

da mu se pomogne kad je u stisci, da se ga gospodarski digne.

Prva takva posuđilnica ustanovljena bi godine 1884. u Kopru, te djeluje blagovorno narođito medju Slaveni koparskoga kotara već evo 27 godina.

Zamašnija je „Istarska posuđilnica“ u Puli sa područnicom u Pasinu, ustanovljena godine 1891., pod koje utjecajem se je ustrojilo više drugih manjih.

Mimo nje ustrojilo se je trudom blagopojnoga Slovaka Jenko Podgradska posuđilnica 1894., Voloska 1897., Busetsko društvo za štendru i zajmove 1898. i slično Opatijsko društvo 1899.

Na kvarnerskim otocima ustrojilo se je raeni novčanih i gospodarskih društava za poslednjih 10—15 godina, kojih njeka jasno uprjeđuju djeluju ne samo u gospodarskom nego i u narodnom obziru.

U Bermu i u Hrušici obstoje već od više godina „Mlijekarne“ koje nose tamoznjim stanovniškom lieptih prihoda.

A u raznim kotarima obstoje naše katarske gospodarske sadržuge, koje sve imadu jako mnogo članova, i jako mnogo upljuju na gospodarski napredak naših pohtjedjelaca i posjednika.

Koliko se je učinilo za dohavu pitne vode u ovo 40 godina, to se lako sudi iz okolnosti, da se je onda još moralo po vodu u Dražiću u Opatiji, na Rieku i drugamo, a da danas imadu i manja sela svoje sterne, osim privatnih, kojih se je bar po našoj Kastavštini mnogo sagradilo.

Sagradiло se je po cijeloj Istri i putera i cesta a tako i Željezница, što je sve pospješilo napredak našeg naroda.

Radilo se je i radi najviše za naše slike, s kojih se je morom naših ljudi već prije više godina odstranilo razteret, u istinu najveći teret, mdru, što jih je tlačila.

Inicijativom naših istarskih ljudi ustrojilo se je ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo, a sami naši Istarski ljudi ustrojili su austro-hrvatsko parobrodarsko društvo.

U svem življenju našega naroda u Istri

igrala veliku ulogu list „Naša Sloga“, potaknula već ponovno spomenutim biskupom Jurjem Dobrilom, a predstavljana prvo doba M. Bastijanom, Karabaićem i Ujdićem, koja izlazi evo već 41 godinu. Ona je nasmikalala potrebe naroda i nastojala mu pomoći, pa ga podržala, poučavala, uzgajala politično i gospodarski, vodila u njegovim prerazičitim borbama, i sav svoj rad učesila prema ljubavi i slogi cijelokupnoga nam naroda.

Narode!

Ja sam evo podao neki oris, neki okostnicu onoga, što se je zbivalo u Istri posljednjih 40 godina, koju kad bi se jo htjelo izpuniti trebalo bi mnogo ura, da i dana.

Uzmemo li sve u jedno, možemo reći, da prije 40 godina nismo imali skoro ništa; da je ono što imademo skoro sve stvoreno u ovim četrdesetim godinama; da toga imademo prilično i na političko-narodnom i na kulturnom i na gospodarskom polju; — al moramo ujedno i dodati da nam toga još mnogo manjka. Do sasati ćemo i to ujedinjenimi silami, gospodara ovdje prije 40 godina obdržanoga, gesmom „Složimo se.“

Budimo složni mi što nas ima Hrvati i Slovenaca u Istri; — naši protivnici, dvojaki, Talijani i Njemci, jedva čekaju hip, da se razdvojimo i svadimo, da pak u mutnom love.

Nezaboravimo nikad na našu maticu, na banovinu. U koliko i što se je kod nas narodna radio, radio se je većinom uslijed uzgoja tamo, u Karlovcu, u Zagrebu, u Senju, na Rici, u obće u Hrvatskoj u užem smislu riječi.

Radimo složno sa našom braćom Hrvati i Slovenci u drugim pokrajinama, prema svrsi koja je svakomu nas duboko uicepljena u srcu, prema ujedinjenju i neodvisnosti našoj domovini Hrvatskoj, u kojoj tek će nam biti zajamčena naša vjera, naša narodnost, naš jezik, u obće naše svetinje i naš obstanak.